

FYLKESRÅDSSAK

Løpenr.: 5782/13
Saknr.: 13/531-3
Ark.nr.: U40SAKSARKIV
Dato: 14.02.2013

Til: Fylkesrådet
Fra: Fylkesråd for plan og næring

LEVERINGSPLIKT FOR FARTØY MED TORSKETRÅLTILLATELSE - ENDRING AV FORSKRIFT

Innstilling:

Fylkesrådet anbefaler Fylkestinget å fatte følgende vedtak:

Fylkestinget er positiv til at Fiskeri- og kystdepartementet, gjennom denne høringssaken, ønsker å stramme inn på leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse.

Fylkestinget understreker at formålet med leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse er å legge til rette for sikker og styrt råstofftilgang til anlegg som bearbeider fisk og derigjennom ivareta sysselsettings- og bosettingshensyn.

Fylkestinget mener at det er svært uheldig at store andeler av torsketrålkvotene direkte eksporteres ut av den nordlige landsdelen og Norge. Dette gir betydelig tapte muligheter for verdiskaping og sysselsetting i landsdelen, og vil ikke være i tråd med intensjonene for ordninga.

Fylkestinget mener at selskaper som i realiteten eier både trålere med leveringsplikt og tilknyttet landanlegg må ses på som en økonomisk enhet.

Fylkestinget anser det som naturlig at det er landanleggenes råstoff- og produksjonsbehov som skal legge premissene for trålerens råstofftilførsel. Med et slikt utgangspunkt mener fylkestinget at:

- a. Tilbudsplikten økes til 100% av fartøyet sin fangst av torsk og hyse.
- b. Det innføres kjøpsplikt for 70% av tilbudspliktig torsk og hyse.
- c. Bearbeidingsplikten økes til 90% for torsk, og det innføres bearbeidingsplikt for hyse.

Fylkestinget støtter forslag om 48 timer varslingsplikt ved landing av leveringspliktig råstoff til primært tilgodesette anlegg.

Fylkestinget støtter forslag om ny avregningsfaktor for landing av ferskt råstoff. Det forutsettes at endring i omregningsfaktor belastes gruppekvoten for torsketrålere.

Fylkestinget betrakter fartøy med torsketrålkonsesjoner med leveringsplikt som eksklusive rettigheter, gitt etter unntaksbestemmelser i deltakerloven. Dersom forpliktelsene ikke innfris, så bør rettighetene vurderes å anvendes til andre formål som bedre ivaretar verdiskaping og aktivitet i kystsamfunnene.

...

...

Bakgrunn:

Fiskeri- og Kystdepartementet (FKD) ønsker å stramme inn på leveringsplikten til torsketrålere, og har sendt på høring : «*Leveringsplikt for fartøy med torsketråløyve – forslag til endring av forskrift av 12. september 2003 nr. 1131, om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse*».

- Endringene foreslås i følge ministeren for «å sikre arbeidsplassene langs kysten og at ordningen med leveringsvilkår skal fungere etter sin hensikt. Forslaget skal bidra til å sikre at mer fisk fra leveringspliktige trålere landes der den opprinnelig var ment å skulle landes. Dette for å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og aktivitet i de tilgodesette bedriftene.
- FKD vil med forslagene sikre at trålere med leveringsplikt lander råstoffet til anleggene når det er sammenfallende eierskap, og at disse bedriftene faktisk viderefører fisken.
- Bearbeidingsplikt for hyse kan tidvis gi dårlig lønnsomhet. Alt i alt vil kjøps- og produksjonsplikt for dette fiskeslaget kunne bidra til å opprettholde produksjonen og på den måten sikre at foredlingsanlegga ikke permitterer de tilsette i perioder der det kan være vanskelig å få tilstrekkelig tilførsel av anna fisk.
- Innmeldingstidspunkt – bedrift får bedre tid på å vurdere kjøp og fartøy kan gå direkte til kjøper

Høringsfristen er satt til 15.februar. Troms fylkeskommune har vært i kontakt med FKD om utsatt frist for innspill inntil fylkestinget har behandlet saken i mars-tinget. Tilbakemeldingen er at så lenge departementet arbeider med saken vil innkomne høringsuttalelser bli vurdert i behandlingsprosessen. Fylkesrådets forslag til vedtak og saksfremlegg vil sendes FKD når det foreligger.

FKD sine forslag til endringer:

Høringsnotatet drøfter endringer som kan bidra til å bringe ordningen nærmere i samsvar med intensjonen:

- *Tilbudsplikten* heves fra 80 % og 60 % for torsk og hyse i dag til 100 % for begge artene. De ønsker høringsinstansenes synspunkt på satsen.
- *Bearbeidingsplikten* økes fra 70 % til 90 % av torsk som blir kjøpt over ordningen, og utvides til også å omfatte hyse med samme prosentsats. De ønsker høringsinstansenes synspunkt på satsen.
- Innføring av *kjøpsplikt* for 70 % av tilbudspliktig torsk og hyse, når det er sammenfallende eierskap til fartøy med leveringsplikt og tilgodesett landanlegg. En slik kjøpsplikt er et nytt element i leveringspliktordningen.

Departementet ber også om tilbakemelding på følgende forslag:

- Reglene i forskriften om leveringssted for fangst omfattet av leveringsplikt foreslås endret slik at når tilgodesett anlegg har kjøpsplikt, skal fangsten losse fra leveringspliktig fartøy direkte til anlegget.

- Det åpnes for at myndighetene kan godkjenne en fleksibel råstoffutvesling mellom bedrifter med samme eiere innen samme fylke. Dette for å gi rom for økt spesialisering av anleggene og bedre råstoffutnyttelse. For å få en slik godkjennelse er det en forutsetning at eieren på hvert tilgodesett anlegg kan vise at aktiviteten blir opprettholdt på minimum samme omfang som den fangsten anlegget er tilgodesett med gjennom leveringsvilkår, gir grunnlag for.
- Det foreslås ny regel om at fartøy med leveringsplikt skal melde fangsten til salgslaget minst 48 timer før landing, og tilgodesett primæranlegg får en svarfrist 24 timer før forventet landing. Rutinene hos Norges Råfisklag er i dag forskjellig for fersk og fryst fangst. Praksis for fryst fisk er innmelding senest 24 timer før lossing og hvor bruk av primære tilbudsplikten må avgjøres med en svarfrist på mellom 12 og 24 timer.
- Det foreslås ny regel om at når det er flere interesserte kjøpere til en fangst (etter den sekundære tilbudsplikten), skal salgslaget kunne prioritere på grunnlag av hvilket produkt kjøperen vil nytte råvarene til slik at den mest arbeidsintensive produksjonen først blir tilgodesett.
- Det foreslås ny regel i reguleringsforskriften for fiske etter torsk, hyse og sei om at trålere som lander leveringspliktig fangst fersk, skal få en lavere avregningsfaktor i forhold til kvote for å stimulere til slik levering.

Historikk og dagens ordning

Havgående trålere skulle bidra til å sikre råstoff til filetindustrien som ble bygd ut i Nord-Norge etter 2.verdenskrig. For tråltillatelsene tildelt med dette formålet er det gjerne leveringsvilkår. Det ble økt fokus på ordningen på slutten av 90-tallet da leveransene fra russiske trålere gikk ned, og ny forskrift om leveringsplikt ble vedtatt 12.09.2003.

Forskriften ble også endret i 2006. Det ble innført krav om at anlegg som kjøper leveringspliktig fangst, skal bearbeide 70 % av torskefangsten. Dette for å sikre at bedrifter som var tilgodesett med leveringspliktig råstoff, også produserte råstoffet. Videre ble rederiene pålagt å legge fram en drifts- og leveringsplan for tilgodesette anlegg, samt å betale fraktkostnader for leveringspliktig fangst, hvis landing skjer utenfor regionen.

Det er to grupper av torsketrålere med leveringsvilkår i dag: a) trålere eid av fiskere og b) trålere eid av fiskeindustribedriftene.

Kravet for tillatelser med leveringsvilkår i dag er at de skal tilby 80% av torsk og 60% av hyse tatt nord for 62°N til bedrifter tilgodesett i vilkårene (primær leveringsplikt). Hvis ikke bedrift/bedriftene som er tilgodesett i leveringsvilkårene ønsker å kjøpe fangsten, skal den tilbys andre bedrifter i regionen (sekundær leveringsplikt). De 3 regionene er: 1) Øst-Finnmark, 2) Vest-Finnmark/Nord-Troms, og 3) resten av Troms og Nordland). Først når ingen i regionen vil kjøpe råstoffet, kan fangsten omsettes fritt.

Høringsforslaget fokuserer hovedsakelig på gruppe b) – de fiskeindustrierte trålerne.

To foretak har i dag ervervstillatelse for trålere etter dispensasjonsregelen i Deltakerloven – Aker Seafoods ASA og Nergård AS. For de fleste av tråltillatelsene disse selskapene har, er det knyttet leveringsvilkår. Enkelte av tråltillatelsene knyttet til bestemte fiskeindustri-anlegg har også krav om at industrivirksomheten skal opprettholdes på et gitt nivå - industrivilkår.

Nergård havfiske AS har 5 trålere registrert i Harstad - 4 frys og 1 ferskfisk. For tillatelsene er det knyttet leveringsplikt til følgende steder/anlegg: Nergård Senja AS-Senjahopen og Gryllefjord, Bø kommune, Bø fiskeindustri, Skjervøy kommune, Mehamn, Troms og Finnmark. Nergård AS driver konvensjonelle hvitfisk-anlegg i Gryllefjord, Senjahopen og

Grunnfarnes, Bø og Breivikbotn og produserer hovedsakelig saltfisk og klippfisk. Det skjer en begrenset produksjon av hysefilet i Gryllefjord. Det er bare i Bø Nergård AS de har bare plikt til å drive fiskeindustri av et vist omfang - industrivilkår. Det pågår her forhandlinger med kommunen om kompensasjon hvis FKD frafaller industrivilkår. Lignende avtale er inngått med Skjervøy kommune.

Aker Seafoods ASA har leveringsplikt og industriplikt til anlegg i Nordland og Finnmark. Industriplikten ivaretas av Norway Seafoods ASA som driver bl.a. filetproduksjon.

Ordningens betydning for Troms

I Troms er det bare bedrifter i Skjervøy kommune og Nergård Senja AS som er tilgodesett med primær leveringsplikt og det er ikke knyttet industrivilkår til noen anlegg

Frossent råstoff med leveringsvilkår i Finnmark og Nordland landes i Troms og det skaper aktivitet for fryseler, serviceleverandører etc. i fylket.

Innspill fra aktuelle aktører:

Torsken kommunestyre støtter forslaget som legger føringer for framtidig aktivitet på land og videreføring av tidligere forutsetninger trålflåten forutsetninger. Betydningen trålråstoffet har for å sikre helårlige og lønnsomme arbeidsplasser påpekes. Fiskeindustrien har tilpasset seg slik at de kan benytte frossent råstoff til saltfisk- og klippfiskproduksjon. Kjøps- og produksjonsplikten må omfatte minst 50% av torskeråstoffet.

Norges Råfisklag

Råfisklaget vil på en konstruktiv måte bidra til en mest mulig hensiktsmessig gjennomføring av ordningen med leveringsplikt. De påpeker også at de tilgodesette anleggene er viktig for kystflåten. Skal andel råstoff under tilbuds-, kjøps- og bearbeidingsplikten skal økes så må det gjelde råstoff som gir grunnlag for lønnsom produksjon for bedriftene, noe de ikke tror er tilfelle for hyse og små torsk i dag.

I tilfeller hvor fangster splittes opp og selges til forskjellige kjøpere, noe som skjer ofte for ombordfrossen fisk, så bør det være mer fleksibelt hvor landingen skal foregå.

Innmeldings- og tilbudsprosessen bør utformes slik den skal kunne gjennomføres innenfor ordinær arbeidstid.

De påpeker at deres rolle er av formidlende, informerende og rapporterende karakter. De ønsker ingen rolle i forhold til å prioritere hvilket anlegg som skal tilgodeses ut fra arbeidsintensivitet i produksjonen og i vurderinger hvorvidt leveringsplikten overholdes.

Nergård AS

Selskapet påpeker at alt råstoff som kan være lønnsomt for deres industribedrifter tilbys bedriftene uavhengig av tilbudsplikt og de ønsker ikke økt tilbudsplikt. Bearbeidingsplikt vil få store negative følger for Nergård-konsernet og spesielt industridelen. Dette begrunnes bl.a. med størrelsessammensetning i trålfangstene og at bearbeiding av hyse unntaksvis gir lønnsomhet. Dagens bearbeidingskrav anbefales videreført.

Tidligere vedtak i Troms fylkeskommune:

Fylkesrådet behandlet høringsforslaget i 2006 i sak 160/06, og Fylkestinget tok vedtaket i saken til orientering. Fylkesrådet var positiv til prinsippet om primær og sekundær leveringsplikt og krav om utarbeiding av driftsplaner. De støttet prinsippet om kjøpsplikt hvis fartøy og industri hadde samme eier, men den måtte være lavere enn 100% for å sikre blant annet rasjonell drift av fartøyene omfattet av ordningen. Prinsippet om bearbeidingsplikt ble støttet, men den måtte være lavere enn 100%, da bedrifter som er omfattet måtte kunne

utnytte potensialet som lå i salg av ubearbeidet råstoff deler av året. Det ble også vist til ordningen med kryssføringstilskudd for hyse.

Vurdering - de ulike forslagene:

I høringsnotatet er tilbudspliktig kvantum og faktisk landet fangst av torsk fra trålere med leveringsvilkår til de 3 fylkene for 2011 vist. Det fremgår ikke hvor mye som er kjøpt over ordningen med leveringsvilkår og andel bearbeidet. Derved er effekt av økt tilbudsplikt, bearbeidingsplikt og kjøpsplikt vanskelig å vurdere.

- Økt tilbudsplikt

Departementet viser i høringsnotatet til at lønnsomheten for konvensjonelle bedriftene ved produksjon av hyse er begrenset. Det kan derved stilles spørsmålstegn om økt tilbudsplikt for hyse vil gi økt aktivitet i lokalsamfunnene når det ikke er krav om bearbeiding av fangsten. Uansett er bedriftene ikke forpliktet å kjøpe fangsten og derfor støttes forslag om 100% tilbudsplikt for tilbudspliktig råstoff.

- Økt bearbeidingsplikt

Forslag om at 90% av torsk kjøpt over ordningen skal bearbeides vil medføre økt aktivitet i bedriftene. Bearbeidingsplikt for hyse kjøpt over ordningen med leveringsvilkår bidrar til økt aktivitet i bedriftene. Departementet viser samtidig til begrenset økonomisk lønnsomhet i konvensjonelle bedrifter ved bearbeiding av hyse. Det anbefales derfor bearbeidingsplikt for hyse, men den bør være lavere enn departementets forslag. Kryssføringstilskuddordningen for hyse støtter opp under dette.

- Kjøpsplikt for fiskeindustri ved sammenfallende eierskap mellom tilgodesett anlegg og fartøy

Dispensasjon fra Deltakerloven for disse tråltillatelsene ved sammenfallende eierskap mellom tilgodesett anlegg og fartøy er gitt ut fra «særlige næringsmessige og regionalmessige hensyn» og derfor anbefales innføring av kjøpsplikt for torsk og hyse.

- Innmelding 48 timer før landing

Fylkestinget støtter forslag om at leveringspliktig fangst skal meldes inn til salgslag 48 timer før landing, og at primært tilgodesette anlegg får en svarfrist 24 timer før forventet landing anbefales støttet. Det forutsettes at forskriften utformes slik at tilbudsprosedyrene kan gjennomføres innen normalarbeidstida slik Norges Råfisklag påpeker i sin uttalelse.

- Endret kvoteavregningsfaktor for landing av ferskt råstoff

Innføring av ny avregningsfaktor for landing av ferskt råstoff vil bidra til økt aktivitet i tilgodesettes anlegg og dermed bidra til økt aktivitet. Endringen må belastes gruppekvoten for torsketrålere som skissert.

Dersom det ikke er vilje eller evne hos bedriftene til å styrke innsatsen for å øke lønnsomheten og verdiskapingen, og derigjennom sikre sysselsetting og bosetting i de tilgodesette områdene, bør det vurderes å se nærmere på hvilke andre muligheter som finnes som erstatning for dagens driftskonsept med trålernes leveringsplikt til fiskeindustrien. Kanskje trålkvotene heller bør fiskes med andre redskaper enn trål og anvendes til andre formål som kan bidra til større verdiskaping og aktivitet i kystsamfunnene enn tilfellet er i dag.

Økonomisk og administrative konsekvenser

Saken gjelder vilkår for leveringsplikt for torsketrålere og har ingen umiddelbare økonomiske eller administrative konsekvenser for Troms fylkeskommune. På noe sikt kan tiltak som eventuelt vil bli iverksatt kunne få slike konsekvenser.

...

Tromsø, 14.02.2013

Kari-Anne Opsal
Fylkesråd for plan og næring

Trykt vedlegg:

- FKD, Høringsnotat «*Leveringsplikt for fartøy med torskestrålløyve – forslag til endring av forskrift av 12. september 2003 nr. 1131, om leveringsplikt for fartøy med torskestråltillatelse*»
- Uttalelse fra Torsken kommunestyre 04.12.2012 - Innspill vedr. Leverings- og Produksjonsplikt for trålere.